

Miten YK:n lapsen oikeuksien sopimusta valvotaan?

Perehdytys lapsiasioihin 3.6.2015

Satu Sistonen, UM, Ihmisoikeustuomioistuin- ja -sopimusasioiden yksikkö

Ihmisoikeudet ja ihmisoikeussopimukset

- Kv. ihmisoikeussopimuksissa ja -asiakirjoissa turvattuja yksilön oikeuksia
 - Solmitaan valtioiden välillä, kohdistuvat valtioiden oikeudenkäyttöpiirissä oleviin henkilöihin
 - Suomessa sopimusten määräykset velvoittavat kuin kansallinen laki
 - YK ja EN
- Yleissopimus lapsen oikeuksista (CRC) (1989/1991)
 - valinnainen pöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin (2000/2002)
 - valinnainen pöytäkirja lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta (2000/2012)
 - (valinnainen pöytäkirja valitusmenettelystä (2011))

Ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanon (oikeudellinen) valvonta

- **Perustuvat sopimuksiin - sopimusvelvoitteita**
- Sopimusvaltioiden **määräaikaisraportointi** sopimusten täytäntöönpanosta YK:n ja EN:n sopimusvalvontaelimille (lapsen oikeuksien komitea)
 - **Jatkuva:** Raportti > käsittely (hallituksen kuuleminen) > loppupäätelmät (suositukset) > uusi raportointikierrros
 - Kansalaisjärjestöjen rinnakkaisraportointi
- **Yksilövalitukset** kansainvälisille lainkäyttö- ja tutkintaelimille
 - Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
 - YK:n sopimusvalvontaelimet (komiteat)
- **Valtiovalitukset, tutkintamenettelyt**

Lapsen oikeuksien sopimuksen valvonta - määräaikaisraportointi

- Yleissopimus
 - Suomi antoi viimeisimmän raporttinsa heinäkuussa 2008
 - Kuuleminen kesäkuussa 2011 -> komitean päätelmät -> **täytäntöönpano**
 - Seuraava raportti kesällä 2017
 - **Kansallinen prosessi**
- Valinnaiset pöytäkirjat
 - lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin
 - osana yleissopimuksen raporttia
 - lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta
 - ensimmäinen määräaikaisraportti valmisteilla -> osaksi yleissopimuksen raporttia

Valinnainen pöytäkirja valitusmenettelystä

- Yksilövalitus yleissopimuksen tai pöytäkirjojen turvaamista oikeuksista lapsen oikeuksien komitealle
 - komitean suositukset ja kannanotot
- Valtiovalitukset (*opt-in*), tutkintamenettely (*opt-out*)
- Lapsen edun ensisijaisuus, lapsen näkemyksen huomioiminen
- Hyväksytty 19.12.2011, avattu allekirjoitettavaksi 28.2.2012
- Kansainvälisesti voimaan 14.4.2014
- Sitoutuminen valinnaista - 17 osapuolta, 6 EU-maata, ei Pohjoismaita
- **Suomessa eduskunnassa (HE 285/2014 vp)**
 - Eduskunnan hyväksyminen – tasavallan presidentin esittely – ratifioimiskirjan tallettaminen New Yorkissa YK:n pääsihteerille
 - Voimaantulo: 3 kk

Hyödyllisiä linkkejä

- **Suomen ulkoasiainministeriö – Toiminta ja tavoitteet - Ihmisoikeudet:** <http://formin.finland.fi/ihmisoikeudet>
 - mm. Suomen ratifioimat ja valmisteilla olevat ihmisoikeussopimukset ja määräaikaisraportit, ihmisoikeusvalitukset sekä ihmisoikeusaiheisia linkkejä
- **Finlex:** <http://finlex.fi/fi/sopimukset>
- **YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto:** www.ohchr.org
 - mm. sopimukset ja ratifiointitilanne (Human Rights Instruments)
 - valtiot ja mm. niiden valvontaelimille antamat raportit (Countries) ja valvontaelinten antamat suositukset
 - valvontaelimet (Human Rights Bodies)
- **YK:n sopimukset:** <http://treaties.un.org>

Hyödyllisiä linkkejä - jatkuu

- Euroopan neuvosto: www.coe.int
 - www.echr.coe.int (Euroopan ihmisoikeustuomioistuin)
 - www.coe.int/t/dghl (ihmisoikeudet)
 - www.coe.int/commissioner (ihmisoikeusvaltuutettu)
 - www.conventions.coe.int (sopimukset)
 - www.coe.int/trafficking (ihmiskauppa)
 - www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/ (naisiin kohdistuva väkivalta)

Kiitos!

Satu Sistonen, lainsäädäntösihteeri
Ihmisoikeustuomioistuin- ja -sopimusasioiden yksikkö
Oikeuspalvelu, Ulkoasiainministeriö
Vaihde: 0295 350 000
oik-40@formin.fi, satu.sistonen@formin.fi

